

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/870
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/36
Karar Numarası : 2023/1114
Başvuran : M. E. ve Diğerleri
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Talaytepe Mahallesi 4020/1 Sk. Kayapınar/DİYARBAKIR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranların ceza infaz kurumunda mektup alma ve gönderme hakları bağlamında haberleşme hürriyeti ile özel ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuranlar, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Ceza İnfaz Kurumu İdaresinin kurumun güvenliğini gerekçe göstererek mahpusların mektuplarına keyfi müdahalede bulunduğunu, boyanmış ya da çayda bekletilerek renklendirilmiş kağıtların mektup olarak gönderilmesine izin verilmediğini,

b. Posta ücretlerinin sürekli olarak arttığını, bu nedenle birden fazla kişiye ait mektupları bir zarfla göndermek istediklerini ancak Kurum İdaresinin izin vermediğini,

c. 13/4/2023 tarihli İdare ve Gözlem Kurulu kararında Kurumda terör suçundan tutuklu ve hükümlü bulunan mahpusların sayısı gerekçe gösterilerek Kurum içi mektuplaşmanın ücretli hale getirilerek sınırlandırıldığını, ancak Kurumda şu ana kadar örgütsel amaçlarla mektup gönderildiğine dair bir tutanak tutulmadığını, dolayısıyla İdare ve Gözlem Kurulu kararının soyut bir gerekçeye dayandığını iddia etmektedirler.

3. Muhatap Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Renklendirilmiş kağıtların UYAP sisteminde okunamadığı, bu nedenle Kurum güvenliği için tehlike oluşturduğu, bu çerçevede 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" başlıklı 68'inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "*Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yönlentecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez.*" hükmü gereğince renklendirilmiş mektupların başvuranlara iade edildiği ve normal bir kağıda yazmaları halinde mektupların işleme alınacağı bildirildiği,

b. Kurumun mektup okuma komisyonunun aynı zarf içinde birden fazla kişiye gönderilen mektuplara ilişkin yaptığı incelemede, söz konusu uygulamanın Kurumdaki örgüt mensupları arasında iletişimi artırmaya

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

yönelik olduğunun tespit edildiği, aynı zarfta birden fazla kişiye ait mektup gönderilmesi durumunda mahpusların birbirlerinin dosya bilgilerini de öğrenebileceği, bu durumun Kurumda güvenlik zaafiyetine neden olabileceği,

c. Buna ek olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 76'ncı maddesinin birinci fıkrasındaki "*Hükümlü, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir.*" hükmünün aynı zarfta birden fazla kişinin mektubunun gönderilmesine imkan vermediği,

ç. 5275 sayılı Kanun'un 68'inci maddesi gereğince mahpuslara mektup, faks ve telgraf alma ve gönderme hakkı tanındığını, ancak Ceza İnfaz Kurumunda iç posta yoluyla iletişim kuran mahpus sayısının çok fazla artmasına karşın yeteri kadar personel bulunmaması, mektupların zamanında incelenerek gönderilmesi ve kurum güvenliğinin sağlanması için Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi'nin temel ücreti göz önünde bulundurularak İdare ve Gözlem Kurulu'nun 13/4/2023 tarih ve 2023/... sayılı kararıyla Kurum içi postaların ücretlendirildiği ve söz konusu karara karşı İnfaz Hakimliğine başvurulabileceği bildirilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuranlar tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz...*"

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.*"

7. Aynı Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî

veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

10. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

11. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

12. Somut olayda başvuranlar, Ceza İnfaz Kurumu İdaresinin kurum güvenliğini gerekçe göstererek Kurum içi mektuplaşmaya, renklendirilmiş kağıtlara yazılmış mektuplara ve aynı zarf içinde birden fazla mektup gönderilmesine engel olduğunu ileri sürmektedir.

13. Anayasa Mahkemesi (AYM), içtihatlarında mahpusların mektup gönderme ve alma hakkını Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Haberleşme hürriyeti" başlıklı 22'inci maddesi ile ilişkilendirerek ele almaktadır (AYM, *Kahraman Güvenç*, B.No:2013/2072, 3/2/2016, para.20). Anayasa'nın mezkur maddesine göre "*Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. (...)*"

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) içtihatları incelendiğinde ise mahpusların mektup gönderme ve alma hakkının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel ve aile hayatına saygı hakkı başlıklı 8'inci maddesiyle ilişkilendirildiği görülmektedir.(AİHM, *Ahmet Temiz/Türkiye*, B.No: 64879/17, 13/9/2022; *Fazıl Ahmet Tamer/Türkiye*, B.No:6289/02, 5/12/2006, Mehmet Nuri Özen/Türkiye, B.No: 37619/05, 2/2/2010). Ele alınan içtihatlar doğrultusunda başvurunun özünün haberleşme ve özel ve aile hayatın saygı hakkı kapsamında kaldığı, başvuruda işkence ve kötü muamele yasağının ihlaline yönelik bir iddia bulunmadığı anlaşılmıştır.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

16. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilen başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye